

Prof. Dr. Mahmut TEKİN

Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü,
Üretim Yönetimi ve Pazarlama Ana Bilim Dalı, Konya

H. Ufuk KORKMAZ

Konya Teknokent-Selçuk TTO Girişimcilik ve Şirketleşme Br. Tems. ve
Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme, Doktora Öğrencisi

TEKNOGİRİŞİMCİLİK VE KONYA TEKNOKENT

Özet:

Genç nüfusun istihdamının genel bir sorun olduğu Ülkemizde; bu sorunun giderilmesinde genç nüfusun teknolojiye, araştırmaya ve yeniliklere açık yapısı nedeniyle, gençlerin kendi işlerini kurma ve geliştirme çabaları etkili olmakta ve Teknogirişim Sermayesi Desteği de önemli bir finansal destek olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknogirişimcilerin çeşitli destek ve muafiyetlerden faydalanarak faaliyetlerini sürdürecekleri en uygun yapıyı teknokentlerde görmekteyiz. Konya Teknokent'te, 2009 yılından bugüne toplam 37 Teknogirişimci ofis kiralamış olup, 2013 Eylül ayı itibariyle 29 Teknogirişimci Ar-Ge faaliyetlerine devam etmektedir. Çalışmamızda Konya Teknokent'te yer alan Teknogirişimcilere anket uygulanmış ve sonuçları içerik analizi yöntemine göre değerlendirilmiştir.

Anahtar kelime: Konya Teknokent, Teknogirişimci, Teknogirişim Sermayesi Desteği

Abstract:

Employment of young people is a general problem in our country; Technopreneurship Capital Support appears to be also an important financial support. It is observed that the variety of activities and advantages of the exemptions as the most appropriate structures for Technopreneurs are in the technoparks. 37 Technopreneurs hired office since 2009 at Konya Teknokent, 29 Technopreneurs continue R&D activities as of September 2013. In our study, the survey was implemented for the Technopreneurs at Konya Technopark and the results were evaluated according to the method of content analysis.

Keywords: Konya Teknokent, Technopreneurs, Technopreneurship Capital Support

Teknolojinin hızla gelişmesi, bilgiye ulaşmanın çeşitli yollarla kolaylaştığı ve bilgi ile teknolojinin birleştirilmesi ile inovatif ürün ve süreçlerin geliştirildiği günümüzde, özellikle genç nüfusun yenilikleri ve yenilikçi ürün ve süreçlere yönelik araştırmaları takip ettikleri, çalışmalarını ve kariyerlerini bu yönde geliştirme çabası içinde oldukları görülmektedir. Günümüzde T. C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın desteklediği "Teknogirişim Sermayesi Desteği Programı" genç nüfus için büyük bir fırsat olarak karşımıza çıkmaktadır. Destek programınca desteklenen girişimciler "Teknogirişimci" olarak adlandırılmaktadır. "Teknogirişimci"yi yüksek katma değerli ürün ya da hizmetlere yönelik fırsatlardan ar-ge projeleri üreten, elde ettikleri yenilikçi ürün ya da hizmetleri yine kendi girişimcilikleri ile yönetecekleri işletmelerle ihtiyaç sahiplerine sunan girişimcileri olarak tanımlayabiliriz. [1]

Teknogirişimcilerin; ar-ge projeleri üretebilen, teknolojiyi kullanabilen ve kendi girişimini kurabilen kişiler olmasının yanında; "girişimci" olarak temel rekabet faktörlerine de sahip olması gerekmektedir.

Bir girişimciyi iş fikrinden bağımsız olarak rekabetçi ve başarılı kılabilecek kişisel özellikler;

- Kendi işini kurma konusunda yüksek ve sürdürülebilir bir motivasyona sahip olmak,
- Kişi, şirket ya da kurumların ihtiyaçlarını doğru bir şekilde farkedebilmek,
- Farkedilen ihtiyaçları çözebilecek "somut ve gerçekçi faydalar" içeren bir çözüm fırsatını görmek,
- İhtiyaçlara karşılık hayal ettiği faydayı ya da çözüm fırsatını, bir ürün/hizmet ya da proje uygulaması haline getirmek, bunun için teknik bilgi ve kararlılık özelliklerini kullanmak,
- Ortaya koyduğu ürün ya da hizmeti hedef kitleye ulaştırabilecek bir organizasyon kurmak, bunun için liderlik özelliklerini ortaya çıkarmak, riskleri yönetmek,
- Kurduğu organizasyonun sürekli çalışmasını sağlayacak azmi ve kararlılığı göstermek. [2]

Son yıllarda Türkiye'de girişimcilik alanında yapılan çalışmaları ve gelişmeleri incelediğimizde; özellikle üniversiteden yeni mezun olmuş gençlerin kendi işini kurma arzusunda oldukları görülmektedir. Ekonomiyi geliştirmeye yönelik yeni ürün ve teknolojilerin ortaya çıkmasına fırsat verdiği ve istihdama olumlu katkısı olduğu için girişimcilik, devlet tarafından da ele alınmış olup, geliştirilmesine çalışılmaktadır. Devlete ait kurumlar aracılığıyla hibeler, destekler, yarışmalar ve çeşitli eğitimlerle öğrencilerin girişimciliğe yönlendirilmesi, farkındalık oluşturulması ve yeterli finansal desteğin sağlanmasına çalışılmaktadır. T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Ülkemizde girişimciliği destekleyen kurumlardır. Bu kurumların girişimcilik desteklerine aşağıda kısaca değinilmiştir:

T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Teknogirişim Sermayesi Desteği; yüksek eğitimli ve nitelikli gençlerin teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerinin desteklenmesi, izlenmesi, sonuçlandırılması ve sonuçların değerlendirilmesini kapsar. Destek süresi 12 ay olup, destek bir defaya mahsustur. Ön ödemeli ve % 100 hibe şeklindeki destek bütçesi en fazla 100.000 TL'dir. [3]

KOSGEB girişimcilere; KOBİ Proje Destek Programı, Girişimcilik Destek Programı, Genel Destek Programı, AR-GE, İnovasyon Ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı, Tematik

Proje Destek Programı ve İşbirliği Güçbirliği Destek Programı kapsamında geri ödemesiz ve geri ödemeli destekler vermektedir. [4]

Birçok alanda destekleri bulunan Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ise 1512 Girişimcilik Aşamalı Destek Programı, 2238 Girişimcilik ve Yenilikçilik Yarışmaları Programı, 2239 Girişimcilik ve Yenilikçilik Eğit. ve Araş. Faaliyetlerini Destekleme Programı, 1514 Girişim Sermayesi Destekleme Programı (GİSDEP) ve 1601 Yenilik Girişimcilik Alanlarında Kapasite Artırılmasına Yönelik Destek Programları ile girişimcilere destek olmaktadır. [5]

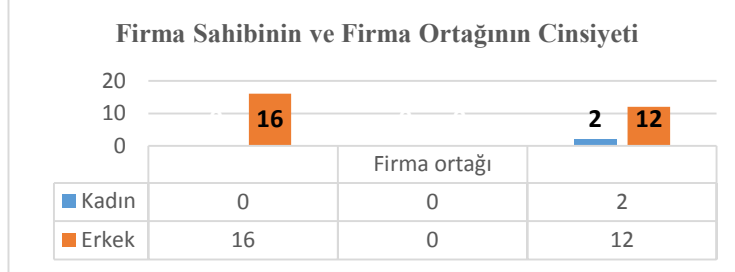
Ayrıca 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Yasası kapsamında bilgiye ve ileri teknolojilere dayalı sanayi firmalarının kuruluş gelişmesini teşvik etmek üzere tasarlanmış teknoloji geliştirme bölgeleri teknogirişimcilere aşağıdaki destek ve muafiyetleri sağlamaktadır:

- Bölgede yer alan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, münhasıran bu Bölgedeki yazılım ve Ar-Ge'ye dayalı üretim faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları, faaliyete geçilmesinden itibaren beş yıl süre ile gelir ve kurumlar vergisinden muafır. Bakanlar Kurulu, seçilen, hedef alınan, belirli teknolojik alanlar ve ürünler için on yıla kadar süreyi uzatabilir.
- Bölgede çalışan araştırmacı, yazılımcı ve Ar-Ge personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri, Bölgenin kuruluş tarihinden itibaren on yıl süre ile her türlü vergiden istisnadır.
- Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerince bu bölgelerde Ar-Ge faaliyetlerinde bulunan kişi, kurum veya kuruluşlara makbuz karşılığı sponsor olarak yapılan bağış ve yardımlar toplamı belli oran ve esaslar dahilinde indirim tabi tutulmaktadır. [6]

Çalışmamızda ülkemizdeki teknoparklar sıralamasında 7. ve TÜBİTAK 1513 programı kapsamında ülkemizde desteklenen 10 Transfer Ofisinden birisi olan Selçuk Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisi'nin bağlı olduğu Konya Teknokent bünyesinde Ar-Ge faaliyetlerini sürdürmek üzere ofis kiralamış olan Teknogirişimci profili incelenmiştir. 2009 yılından bugüne toplam 37 Teknogirişimci ofis kiralamış olup, 2013 Eylül ayı itibarıyla 29 Teknogirişimci Ar-Ge faaliyetlerine devam etmektedir.

Çalışmamızda 2009-2013 yılları arasında faaliyet göstermiş olan teknogirişimcilere hazırlanmış olan anket formları online olarak gönderilmiştir. Anket çalışmasına katılım zorunlu tutulmamış olup, toplam cevaplanan anket sayısı 16'dır. Anket iki bölüme ayrılmış olup, birinci bölümde firma sahibi ve varsa ortağı ile ilgili demografik bilgiler, ikinci bölümde ise firma ile ilgili genel bilgilerden sonra ürün, ticarileştirme ve fikri sınai mülkiyet hakları ile ilgili sorular bulunmaktadır. Anket sonucu elde edilen ve düzenlenen veriler içerik analizi yapmak üzere Excel programına aktarılmış ve tablolar oluşturulmuştur. Tablolar ve kısa açıklamaları aşağıdadır.

Tablo 1. Firma Sahibinin ve Varsa Firma Ortağının Cinsiyeti

Anketimizi cevaplandıran girişimcilerin tamamı erkektir. Firma ortakları incelendiğinde ise yalnızca iki firmanın kadın ortağı olduğu belirlenmiştir.

Türkiye genelinde 2009–2013 yılları arasında Teknogirişim Sermayesi Desteği'nden faydalanmış olan erkek girişimci sayısı 915 iken kadın girişimci sayısı 119'dur. [7]

Tablo 2. Firma Sahibinin ve Firma Ortağının Firma Kurulduğu Tarihteki Durumu

Firma sahibinin ve varsa firma ortağının destek alındığı tarihteki durumu incelendiğinde; 7'si öğrenci, 10'u mezun ve 13'ü öğretim görevlisidir. Bu verilere göre akademisyenlerin, akademik birikimlerinin ve tecrübelerinin de etkisiyle daha başarılı olduğu, henüz yüksek lisans ve doktora öğrencisi olan ya da mezun olmuş girişimcileri ise kendi işine sahip olma isteğinin motive ettiği açıktır.

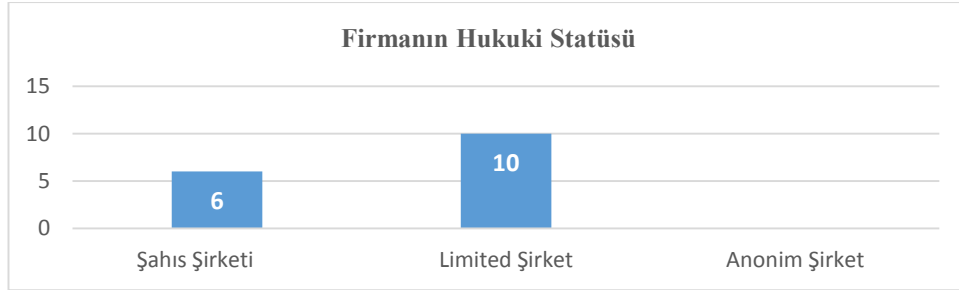
Tablo 3. Firma Kurulduğu Tarihte Firma Sahibinin Ve Firma Ortağının Yaşı

Teknogirişimcilerin yaşlarına göre incelemesi yapıldığında; 18-24 yaş arası 4 iken, 25-30 ve 31 ve üzeri yaş arası 13 girişimcinin destek aldığı belirlenmiştir. Kendi işinin patronu olmak isteyen ya da farklı sektörlerde ya da çeşitli firmalarda çalışmış ve kendi beklentisini karşılamadığını farkedenden ve 25 yaş üzeri girişimciler ağırlıklıdır.

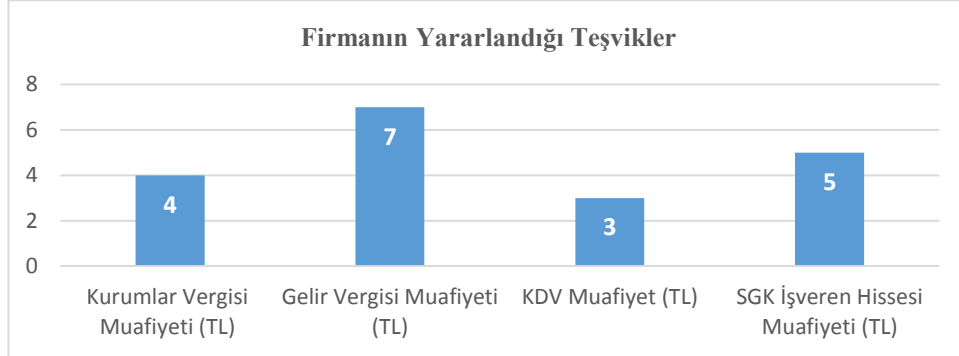
Anketi cevaplayan firmaların kuruluş yılı incelendiğinde; 2009 yılında 3, 2010 yılında 1, 2011 yılında 5, 2012 yılında 3 ve 2013 yılında 4'tur. Ancak Konya Teknokent'in verileri incelendiğinde 2009 yılında 4, 2010 yılında 1, 2011 yılında 14, 2012 yılında 8 ve 2013 yılında 10 Teknogirişim firmasının faaliyete başladığı belirlenmiştir. İncelenen 16 firmada firma sahibi ve ortaklar hariç istihdam edilen Ar-Ge personeli sayısı 15'tir.

Tablo 10. Firmanın Hukuki Statüsü

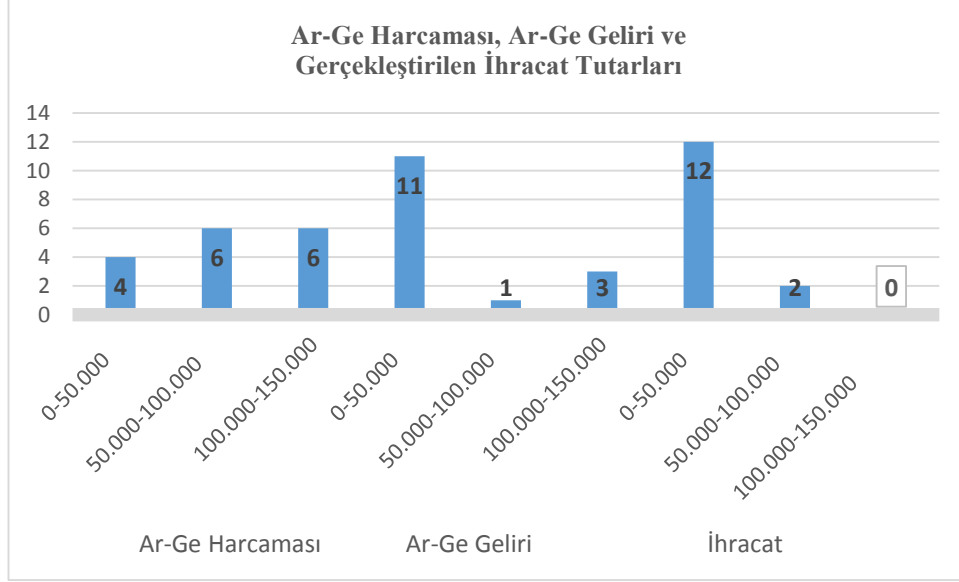
Firmaların hukuki statüleri incelendiğinde ise, kuruluşların limited şirket ve şahıs şirketi olarak faaliyete başlamayı tercih ettikleri görülmüştür. Konya Teknokent bünyesindeki 37 firmanın 19'u limited şirket, 18'si şahıs şirkettir.

Tablo 14. Yararlandığı Teşvikler

Teşvikler parametresi incelendiğinde, firmaların %44'ü Gelir Vergisi Muafiyetinden, % 31 SGK İşveren Hissesi Muafiyetinden, %25'i Kurumlar Vergisi Muafiyetinden ve %19'unun ise KDV Muafiyetinden faydalanmaktadır. Buradan da firmaların ağırlıklı olarak Gelir Vergisi Muafiyetini kullandıkları belirlenmiş olup, SGK İşveren Hissesi Muafiyeti, Kurumlar Vergisi Muafiyeti ve KDV Muafiyeti takip etmektedir.

Tablo 17. Ar-Ge Firması Harcaması (TL), Ar-Ge Firma Gelirleri (TL), Gerçekleştirilen İhracat (ABD Doları)

T. C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından desteklenen Teknogirişimcilerin destek miktarı incelendiğinde; 90.000–100.000 TL tutarında destek alan oranı %94'tür. Firmaların Ar-ge harcamaları destek kapsamıyla sınırlı kalmakta yalnızca %30'u destek tutarı dışında öz sermayeleri ile araştırmalarını devam ettirmektedir. Ar-Ge gelirlerinde ise %70'inin 0-50.000 TL aralığında gelir elde ettiği belirlenmiştir. Anketimiz cevaplandıran 16 firmadan 14'ü ihracata başlamış olup, 0-50.000 ABD Doları tutarında 12 firma, 50.000-100.000 ABD Doları tutarında 2 firma ihracat gerçekleştirmiştir.

Ar-Ge çalışmaları sonucu ürün elde edilmesi destek programlarının başarıya ulaşmasının bir göstergesidir. Çalışmamıza katılan firmaların %62'si Ar-Ge çalışmaları sonucu ürün elde etmiştir. Ürünlerin geliştirilmesi amacıyla firmaların %75'inin başvuru yapmayı düşündüğü hibe kurumu TÜBİTAK'tır.

Elde edilen ürünlerin patent, faydalı model ve marka başvurularında firmaların farkındalığının olduğu ve başvuruları gerçekleştirdikleri görülmektedir. Ankete katılan firmaların patent ve faydalı model başvuruları % 40'tır. Teknolojik ve yenilik içeren ürünlerin fikir aşamasından itibaren patent başvurusunun yapılmış olması önem kazanmaktadır. Konya Teknokent'in 2009 yılından bugüne faaliyete geçirdiği PADES (Patent Destek Programı) firmaların patent başvurularının artmasını sağlamıştır. Patentlenen ürünlerin ticarileşme aşamasına geçişini de hızlandırmıştır. Çalışmamıza katılan 16 firmadan tescil edilmiş olan patent / faydalı model / markanın ticarileşmesi için girişimde bulunan firma sayısı 6'dır. Konya Teknokent özellikle tescil edilmiş patentlerin ticarileştirilmesine katkı sağlamak amacıyla faaliyetlerini sürdürmektedir. Ticarileşme potansiyeli yüksek buluşun ticarileştirilmesi ile ilgili ulusal ve uluslararası mekanizmalar ile temas ve iş birliklerine geçilerek ticarileşme sistematigi oluşturulması yönünde önemli mesafeler kat

etmiştir. Girişimcilerin ürünlerini ticarileştirmek için almak istedikleri destekler sıralandığında; % 45'i finansal destek, % 30'u pazarlama desteği ve %25'i eğitim desteğidir.

Konya Teknokent bünyesinde Ar-Ge faaliyetlerini sürdürmekte olan Teknogirişim firmalarının Konya Teknokent dışındaki sektör firmaları ile işbirliği seviyesinin %46'ya ulaştığı belirlenmiştir. Konya Teknokent bünyesindeki diğer firmalarla işbirliği ise %57 seviyesine ulaşmıştır. Bu oran, Konya Teknokent içinde faaliyet gösteren Ar-Ge firmalarının birbirleri ile ticari koordinasyonlarının sağlandığının, ticari ve fikri faaliyetlerin geliştirilmeye başlandığının, sektörlere ait kümelenme çalışmaları için temel oluşturulduğunun bir göstergesi olmaktadır. Konya Teknokent bünyesindeki Teknogirişimciler, deneyimli girişimci oldukları süre zarfında Konya Teknokent tarafından sağlanan desteklerden faydalanmaktadır. Bu destekler; kira desteği, ofis desteği ve mentörlük desteği olup, Ar-Ge ve ticarileştirme çalışmalarında destek olunarak firmanın sürdürülebilirliğine katkı sağlanması hedeflenmektedir. Çalışmamıza katılmış olan Teknogirişimcilerin %50'si kira desteğinden, %44'ü ofis desteğinden ve %6'sı ise mentörlük desteğinden yararlanmıştır.

Sonuç

Ar-ge projeleri üretebilen, teknolojiyi kullanabilen ve kendi girişimini kurabilen kişiler; ön inkübasyon sürecinde teknoloji ve yeniliğe yönelik Ar-Ge proje iş fikirlerini geliştirdikten sonra finansal destek alabilecekleri kurumun şartlarına uygun olarak projelerini yazma, geliştirme ve projenin onaylanması sonucunda bir yıl süren inkübasyon sürecine geçmektedirler. Özsermayelerine ek olarak finansal destek ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri Ar-Ge projelerini destekleyen kurumların başında T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) gelmektedir. İlgili kurumlarca desteklenmeye değer bulunan girişimciler "Teknogirişimci" olarak faaliyetlerine başlamaktadır. Bir yıl süren ve hibe desteğinin alınmış olduğu bu süreçte; girişimcinin Ar-ge projesi sonucunda çıktı/ürün elde etmesi beklenmektedir. İkinci yılın sonunda Ön inkübasyon ve inkübasyon süreçlerini tamamlamış olan deneyimli girişimci; firmanın sürdürülebilirliğini sağlamak, faaliyetlerine devam edebilmek ve Ar-Ge projesi sonucu elde ettikleri ürünlerini geliştirerek ticarileştirebilmek amacıyla finansman ve pazarlama desteğine ihtiyaç duymaktadır.

Çalışmamız kapsamında Konya Teknokent bünyesinde faaliyette bulunan Teknogirişimcilerin cevaplandırmış olduğu anket sonuçları değerlendirildiğinde;

- Firma sahibi girişimcilerin tamamı erkektir. İki firmanın kadın ortağı olduğu görülmüştür.
- Firma sahibinin ve varsa firma ortağının destek alındığı tarihteki durumu incelendiğinde; %43'ü öğrenci, %62'si mezun ve %81'i öğretim görevlisidir.
- Teknogirişimciler yaşlarına göre incelendiğinde 25-30 ve 31 ve üzeri yaş aralığının ağırlıkta olduğu belirlenmiştir.
- 2009 yılında 3, 2010 yılında 1, 2011 yılında 5, 2012 yılında 3 ve 2013 yılında 4 Teknogirişim firmasının faaliyete başlamıştır.
- Firma sahibi ve ortaklar hariç istihdam edilen Ar-Ge personeli sayısı 15'tir.
- Firmaların limited şirket ve şahıs şirketi olarak faaliyete başladıkları görülmüştür. Firmalar ağırlıklı olarak Gelir Vergisi Muafiyetinden faydalanmaktadır.

- Teknogirişim Sermayesi Desteği tutarı 90.000–100.00 TL aralığında olan firma oranı %94'tür.
- 0-50.000 TL aralığında Ar-Ge gelirleri elde eden firma oranı %70'dir.
- Firmaların %87'si ihracat gerçekleştirmiştir.
- Ar-Ge projesi sonucunda ürün elde eden firmalar %62 oranındadır.
- Ürünlerin geliştirilmesi amacıyla firmaların %75'inin başvuru yapmayı düşündüğü hibe kurumu TÜBİTAK'tır.
- Firmaların patent ve faydalı model başvuruları % 40'tır.
- Tescil edilmiş olan patent / faydalı model / markanın ticarileşmesi için girişimde bulunan firma oranı %38'dir.
- Girişimcilerin ürünlerini ticarileştirmek için almak istedikleri destekler sırasıyla; % 45 finansal destek, % 30 pazarlama desteği ve %25 eğitim desteğidir.
- Teknogirişim firmalarının Konya Teknokent dışındaki sektör firmaları ile işbirliği seviyesinin %46'ya ulaştığı belirlenmiştir.
- Teknogirişim firmalarının Konya Teknokent bünyesindeki diğer firmalarla işbirliği ise %57 seviyesine ulaşmıştır.
- Konya Teknokent'in desteklerinden yararlanan Teknogirişim firmalarının %50'si kira desteğinden, %44'ü ofis desteğinden ve %6'sı ise mentörlük desteğinden faydalanmıştır.

KAYNAKÇA

[1]SANLI, Mehmet ř., <http://www.girisimmerkezi.com/yuklenenler/dosyalar/yazinin-devami-icin-tiklayiniz-bbd3f9eb09c0903df487c2b2333b4057.pdf>

[2]SANLI, Mehmet ř., <http://www.girisimmerkezi.com/yuklenenler/dosyalar/yazinin-devami-icin-tiklayiniz-bbd3f9eb09c0903df487c2b2333b4057.pdf>

[3]<https://www.sanayi.gov.tr/Files/Attachments/OtherFiles/genel-bilgiler-492013094024.pdf>

[4]<http://www.kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Default.aspx>

[5]<http://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/girisimcilik/ulusal-destek-programlari>

[6]PINAR Övgü,vd, 2013 şubat, “Dünyadaki Trendler Işığında Türkiye’de Teknoloji Geliştirme Politikaları Ve İzmir’in Potansiyeli”, İzmir Ticaret Odası Sektörel Ar&Ge Bülteni

[7]<https://www.sanayi.gov.tr/Files/Attachments/OtherFiles/teknogirisim-2009-2013-do-1292013155521.pdf>